

Β' ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ
(ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ)

28-29 Μαρτίου 2017

Λύκειο Α' Εθνάρχη Μακαρίου Γ' Πάφου

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΚΥΠΡΙΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΑΣΙΝΟΣ

οπαπ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:
«Η ΑΡΧΑΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ»
(ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ)

Τρίτη, 28 Μαρτίου 2017, Λύκειο Α΄ Εθνάρχης Μακαρίου Γ΄ Πάφου

- 8.30-8:50** **Εγγραφές**
- 8.50-9.15** **Χαιρετισμοί**
Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεώργιος, εκ μέρους του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου Β΄ Φαίδωνας Φαίδωνος, Δήμαρχος Πάφου
Δημήτρης Ταλιαδώρας, Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων (Σ.Ε.Κ.Φ. - Ο.Ε.Λ.Μ.Ε.Κ.)
Παναγιώτης Κοντός, Καθηγητής Γλωσσολογίας, εκ μέρους του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α)
Χαιρετισμός και κήρυξη εργασιών του Συνεδρίου από τον **Δρα Κυπριανό Δ. Λούη**, Διευθυντή Μέσης Εκπαίδευσης εκ μέρους του Έντιμου Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού **Δρος Κώστα Καδή**
- 9.15-9.25** **Τελετή έναρξης**
Η Κύπριδα Αφροδίτη και ο Έρωτας – μια μουσική και θεματική συνεξέταση με τον ύμνο στον έρωτα από την Αντιγόνη του Σοφοκλή (Α΄ Βραβείο στην κατηγορία Μουσική σύνθεση – Δημιουργική Γραφή)
Σχολείο: Λύκειο Μακαρίου Γ΄ Λάρνακας, Εποπτεία: Πάολα Σταυρίδη Κωνσταντίνου, Φιλολογος
- 9.25-9.55** **Προλόγισμα**
Δρ Κυπριανός Δ. Λούης, Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης
Τελετή βράβευσης μαθητών/-τριών για τις εργασίες τους στον Β΄ Παγκύπριο Διαγωνισμό Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας με θέμα: “Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟΥ”

Α΄ Συνεδρία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΣ, Καθηγητής Γλωσσολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

- 9.55-10.10** Από την Αρχαϊκή Επική Ποίηση της Κύπρου και τον μύθο του Τεύκρου στην Έλένην του Ευριπίδη και στην Έλένην του Γιώργου Σεφέρη
Ανδρέας Ι. Βοσκός, Ομότ. Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- 10.10-10.25** Κύπρος και Κύπριοι στους μη λογοτεχνικούς ελληνικούς παπύρους
Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας – Παπυρολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- 10.25-10.40** Ομηρικοί Ύμνοι *Εἰς Ἀφροδίτην*. Συνανάνωση με το παραδοσιακό Τραγούδι *Αροδαφνούσα*, τις *Ρίμες Αγάπης* και ποίηση του Βασίλη Μιχαηλίδη, (Α΄ Βραβείο στην κατηγορία Δραματοποίηση – Δημιουργική Γραφή)
Σχολείο: Γυμνάσιο Ζακακίου, Καθηγητές/-τριες: Γιάννα Χατζιωάννου, Φιλολογος,
Κάθριν Ξενοφώντος, Καθηγήτρια Μουσικής, Κωνσταντίνος Αντωνίου, Καθηγητής Πληροφορικής
- 10.40-10.55** Α΄ Ομάδα φοιτητών/-τριών Ε.Κ.Π.Α.: Θεοί και θνητοί στον Ομηρικό Ύμνο 5 Υ1 [V] *Εἰς Ἀφροδίτην*
1. Οι διαστάσεις του έρωτα στον Ομηρικό Ύμνο 5 Υ1 *Εἰς Ἀφροδίτην*: από το βλέμμα στην ένωση και από την ένωση στο άχος, Γαβριήλ Μπομπέτσας, Ευθυμία Σωτηροπούλου, Ιωάννα Φυσέκη
2. Μυθολογικές παρεκβάσεις στον Ομηρικό Ύμνο 5 Υ1, Γεώργιος Αθανασιάδης, Αντώνιος Σταμίρης
- 10.55-11.00** Συγγραφή και μελοποίηση ποιήματος «Στη θεά Αφροδίτη» (Α΄ Βραβείο στην κατηγορία Μουσική Σύνθεση – Δημιουργική Γραφή), Σχολείο: Γυμνάσιο Παραλιμνίου, Εποπτεία: Παναγιώτα Ονησιφόρου, Φιλολογος
- 11.00-11.10** Συζήτηση
- 11.10-11.30** Διάλειμμα

Β΄ Συνεδρία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ,
Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας – Παπυρολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

- 11.30-11.45** Hylates: From theonym to toponym
Fritz Mitthof, Καθηγητής Ρωμαϊκής Ιστορίας, Επιγραφικής και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο της Βιέννης
- 11.45-12.00** *Πελάνα: ή Σαλαμίσ εν τοῖς Εὐκλου χρησιμοῖς (ΑΚυΓ^{1β} 2 F9)*. Ο Ευριπίδειος Ἐρεχθεύς λούζει στο σεληνόφως την πόλη των Μυστηρίων
Δημήτριος Σταμάτης, Λέκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- 12.00-12.15** Η λατρεία της Αφροδίτης στην Αρχαία Κύπρο και επιβιώσεις της
(Α΄ Βραβείο στην κατηγορία Έρευνα)
Σχολείο: Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα, Λευκωσία, Εποπτεία: Νεκταρία Ιωάννου, Φιλόλογος
- 12.15-12.30** Β΄ Ομάδα φοιτητών/-τριών Ε.Κ.Π.Α.: Στολισμός και αποπλάνηση στην αρχαϊκή επική ποίηση
1. Κύπριδα Αφροδίτη: στολισμός, παράλληλα, αναλογίες με το σήμερα, Γιάννης Ρήγας, Ξένια Παθιάκη
2. Το μοτίβο της αποπλάνησης στον Ομηρικό Ύμνο 5 Υ1 και στα Ομηρικά Έπη, Ευγενία-Δανάη Γλαντζή, Μαρία-Ελευθερία Κοσμή, Αναστάσιος Κωλέτσος
- 12.30-12.45** Ιχνηλατώντας την Αφροδίτη μέσα στα κυπριακά νομίσματα
(Β΄ Βραβείο στην κατηγορία Έρευνα)
Σχολείο: Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα, Λευκωσία, Εποπτεία: Χρύσω Θεοδότου, Φιλόλογος
- 12.45-13.00** Λίγος χρόνος με τον Δημόνακτα (E26): Διαθεματικές διδακτικές προσεγγίσεις για τη Μέση εκπαίδευση
Άννα Γεωργιάδου, Φιλόλογος, Λειτουργός Αναλυτικών Προγραμμάτων
- 13.00-13.15** Συζήτηση
- 13.15-15.00** Γεύμα

Γ΄ Συνεδρία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΝΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ-ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγήτρια Γλωσσολογίας στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

- 15.00-15.25** Το επίγραμμα 7.241 της *Παλατινής Άνθολογίας* και το μασωλείο του Πτολεμαίου Ευπάτορος στους «Τάφους των Βασιλέων» στη Νέα Πάφο
Θεόδωρος Μαυρογιάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η αρχιτεκτονική της ανωδομής του Μασωλείου του Πτολεμαίου Ευπάτορος
Μιχάλης Λεφαντζής, Αρχιτέκτων/ Διδάκτωρ Ε.Κ.Π.Α., Υπουργείο Πολιτισμού Ελλάδος, Διεύθυνση Αναστήλωσης Μνημείων
- 15.25-15.40** Γ΄ Ομάδα φοιτητών/-τριών Ε.Κ.Π.Α.: Ερωτικός δεσμός θεών και θνητών στην αρχαϊκή ποίηση
1. Σύγκριση ερωτικής αριστείας (Ομηρικός Ύμνος 5 Υ1) με την πολεμική αριστεία του Αχιλλέα
Στέφανος Αλιφιεράκης
2. Ερωτική μυθολογία στην αρχαϊκή επική ποίηση
Πολύμνια Αγγελοπούλου, Δέσποινα-Ραφαηλία Καραθανασιάδη, Μαρία-Αμαλία Καψάλη
- 15.40-15.55** Αφροδίτη γλυκομείλιχη, Αφροδίτη δολοπλόκε
(Β΄ Βραβείο στην κατηγορία Δραματοποίηση - Δημιουργική Γραφή)
Σχολείο: Λύκειο Κοκκινοχωρίων, Εποπτεία: Στάλω Ελευθερίου, Φιλόλογος, Λευκή Πουμπουρή, Φιλόλογος

- 15.55-16.10** [Δ΄ Ομάδα Φοιτητών/-τριών Ε.Κ.Π.Α.]
Ομηρικοί Ύμνοι 5 Υ2 και 5Υ3 *Εἰς Ἀφροδίτην* / Σωσίπατρος
 1. Μια υφολογική μελέτη στους Ομηρικούς Ύμνους 5 Υ2 και 5 Υ3 *Εἰς Ἀφροδίτην*, Αχιλλέας Παναγιωτάκης
 2. Ο χαρακτήρας του *coqmus gloriosus* στην ποίηση του Σωσιπάτρου, Χρήστος Πουλόπουλος
- 16.10-16.25** **Μουσική και μουσικά όργανα στον Σώπατρο**
 Αθηνά Παπαχρυσοστόμου, Επίκουρη Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
- 16.25-16.40** **Η μελοποίηση Αρχαίας Ελληνικής Ποίησης της Κύπρου: Από τη θεωρία στην πράξη**
 Σάββας Ρακινιζάκης, Συνθέτης - Πιανίστας - Βοηθός Μαέστρος, Ε.Κ.Π.Α
- 16.40-17.00** Συζήτηση
- 17.00** Διάλειμμα
- 19.30-21.00** Συναυλία της Χορωδίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (μελοποιημένα αποσπάσματα από την Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία) και της Χορωδίας της ΠΑΣΥΔΥ

Τετάρτη, 29 Μαρτίου 2017, Λύκειο Α΄ Εθνάρχην Μακαρίου Γ΄ Πάφου

Δ΄ Συνεδρία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΛΟΥΙΖΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΟΥ

Επίκουρη καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Κύπρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

- 9.00-9.15** **Ο σοφός κατά τον Ζήνωνα τον Κιπεία και η φιλοσοφική παράδοση για τη σοφία**
 Ιωάννης Γ. Καλογεράκος, Αναπληρωτής Καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- 9.15-9.30** **Δύο ανέκδοτα - γρίφοι στο Κλεάρχου *Περὶ γρίφων* (F 113 ΑΚυΓ6)**
 Άννα Ποταμίτη, Ε.Δι.Π., Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
- 9.30-9.45** **Η λατρεία της Αφροδίτης στην αρχαία Κύπρο**
 (Γ΄ Βραβείο στην κατηγορία Μουσική Σύνθεση)
 Σχολείο: Λανίτειο Λύκειο, Εποπτεία: Χλόη Δημητρίου, Β.Δ, Φιλόλογος, Αγγελίνα Νικολαΐδου, Μουσικός
- 9.45-10.00** [Ε΄ Ομάδα φοιτητών/-τριών Ε.Κ.Π.Α.]
Πτυχές / Ιδιότητες της Αφροδίτης του Ομηρικού Ύμνου 5 Υ1 σε άλλα λογοτεχνικά κείμενα της αρχαιότητας
 1. Η Αφροδίτη της επικής παράδοσης υπό το πρίσμα της λυρικής ποίησης
 Άρτεμις Χαρδούβελη, Μαρία Κοπαρίδη, Άννα Πανοπούλου, Μαρία Παραστατίδου, Μαριαλένη Τσουβελέκη
 2. Η θεά Αφροδίτη ως γυναίκα και ως μητέρα (ένα πορτρέτο βασισμένο στον Ομηρικό Ύμνο 5 Υ1 και την *Αινειάδα* του Βιργιλίου), Μελίνα Ηλιοπούλου, Αναστασία Πετροπούλου
- 10.00-10.15** **Τα ποιήματα του Επικού Κύκλου στους αυτοκρατορικούς χρόνους**
 Αικατερίνη-Νίνα Καρβούνη, Λέκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.
- 10.15-10.45** Συζήτηση
- 10.45-11.15** Διάλειμμα

Ε΄ Συνεδρία

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΒΟΣΚΟΣ

Ομότ. Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

τ. Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., Μέλος και Υπεύθυνος Οργάνωσης των εκδηλώσεων της Ε.Π.Α.Κ. / Πρόεδρος της ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ και μέλος της Συμβουλευτικής Ομάδας Πανεπιστημιακών για τα Αρχαία Ελληνικά (του Υ.ΠΑΙ.ΠΟ. της Κύπρου)

- 11.15-11.30** Η «τρομερή θεά» του Κυριάκου Χαραλαμπίδη και οι μεταμορφώσεις της
Λουίζα Χριστοδουλίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Κύπρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- 11.30-11.45** Η διαχρονική παρουσία της Αφροδίτης στην ελληνική λογοτεχνία από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα (Γ΄ Βραβείο στην κατηγορία Έρευνα)
Σχολείο: Λύκειο Αγίας Φυλάξεως, Λεμεσός, Εποπτεία: Μαρία Στυλιανίδη, Β.Δ., Σκευή Χατζήπαπα, Φιλολόγοι
- 11.45-12.00** Η Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Αρχαίων Ελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση
Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
- 12.00-12.15** Η Άνασσα της ακροπόλεως και τα έπη
Νίκη Χριστοδούλου, Φιλολόγος – Γλωσσολόγος, Λειτουργός Αναλυτικών Προγραμμάτων
- 12.15-12.30** Συζήτηση
- 12.30-13.00** Τελετή λήξης
Εμπνεόμενοι από τους Ομηρικούς Ύμνους *Εἰς Ἀφροδίτην* (Γ΄ Βραβείο Δραματοποίησης – Δημιουργικής Γραφής), Σχολείο: Γυμνάσιο Αποστόλου Παύλου, Πάφος, Εποπτεία: Γιάγκος Γιάγκου, Φιλολόγος
Μουσική και χορός από μαθητές του Λυκείου Α΄ Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ Πάφου

Τιμητική Επιτροπή Συνεδρίου

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης
Η Α. Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομος Β΄
Ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Δημήτρης Συλλούρης
Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Δρ Κώστας Καδής
Ο Πρέσβης της Ελλάδος στην Κύπρο κ. Ηλίας Φωτόπουλος

Επιστημονική Επιτροπή Συνεδρίου

Δρ Κυπριανός Δ. Λούης, Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης
Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου Ευριπίδου, Διευθύντρια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Ανδρέας Ι. Βοσκός, Ομότιμος Καθηγητής του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους, Επιθεωρήτρια Φιλολογικών Μαθημάτων

Οργανωτική επιτροπή

Ελένη Κάρνου, Γενική Επιθεωρήτρια Μέσης Εκπαίδευσης
Δρ Έλενα Χατζηκακού, Πρώτη Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους (συντονισμός), Επιθεωρήτρια Φιλολογικών Μαθημάτων
Δρ Παυλίνα Χατζηθεοδούλου, Προϊσταμένη του Τομέα Επιμόρφωσης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Ζωή Οδυσσέως Πολυδώρου, Επιθεωρήτρια Φιλολογικών Μαθημάτων
Δρ Κωνσταντίνος Γιάλουκας, Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Φιλολόγων Κύπρου «ΣΤΑΣΙΝΟΣ»
Δημήτρης Ταλιαδώρος, Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων (Σ.Ε.Κ.Φ. – Ο.Ε.Λ.Μ.Ε.Κ.)
Σοφία Δημητρίου και Φωτεινή Θεοδούλου, Φιλολόγοι, Σύμβουλοι των Αρχαίων Ελληνικών
Άννα Γεωργιάδου, Μαρία Μπούκουρα και Νίκη Χριστοδούλου, Φιλολόγοι, Λειτουργοί των Αναλυτικών Προγραμμάτων στο Π.Ι.
Ευτυχία Πιπονίδου, Φιλολόγος, Λειτουργός του Π. Ι.

Περιλήψεις Εισηγήσεων

ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΒΟΣΚΟΣ (Ομότ. Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας (με έμφαση στην Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία), Ε.Κ.Π.Α.)

Από την Αρχαϊκή Επική Ποίηση της Κύπρου και τον μύθο του Τεύκρου στην Έλένη του Ευριπίδη και στην Έλένη του Σεφέρη

Συνοπτική συσχετική παρουσίαση της Έλένης του Γιώργου Σεφέρη και της Έλένης του Ευριπίδη (με αφετηρία τις περιστάσεις υπό τις οποίες συντέθηκαν και παρουσιάστηκαν τα δύο έργα) και των αρμών που παραπέμπουν στην Αρχαϊκή Επική Ποίηση της Κύπρου και στον μύθο του Τεύκρου του Σαλαμίνιου (μέσω Ευριπίδη κατά κύριον λόγο στην περίπτωση του Σεφέρη), με έμφαση στην αντίστοιχη δημιουργική μετάπλαση βασικών κοινών μοτίβων.

ANNA K. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ (Φιλολόγος, Λειτουργός Αναλυτικών Προγραμμάτων)

Λίγος χρόνος με τον Δημόνακτα (Ε26): Διαθεματικές διδακτικές προσεγγίσεις για τη Μέση Εκπαίδευση

Προτείνονται τρόποι αξιοποίησης της κυπριακής αλφαβητικής επιγραφής Ε26 στη Μέση Εκπαίδευση, με γνώμονα τους Δείκτες Επιτυχίας / Επάρκειας σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα. Στόχος να δοθεί στους μαθητές η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο των ενεπίγραφων μνημείων της ελληνικής αρχαιότητας, να προσεγγίσουν ένα κείμενο της Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας ως μέρος της ευρύτερης Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και ως εναλλακτικό συμπλήρωμα των βασικών εγχειριδίων και πληροφοριών του μαθήματός τους.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΟΣ (Αναπληρωτής Καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Ε.Κ.Π.Α.)

Ο σοφός κατά τον Ζήνωνα τον Κιτιέα και η φιλοσοφική παράδοση για τη σοφία

Στη στωική ηθική κυρίαρχη θέση καταλαμβάνει το ιδεώδες της σοφίας και ειδικότερα η πραγμάτωση του ιδεώδους αυτού από τον σοφό. Μάλιστα, στη σκιαγράφηση του προτύπου του σοφού, του ηθικά τέλειου ανθρώπου, επικεντρώνεται η στωική ηθική ήδη στις απαρχές της, από τον Ζήνωνα τον Κιτιέα. Το πορτραίτο του σοφού / του σπουδαίου σμιλεύεται από τον ιδρυτή του στωικισμού σε όλες του τις λεπτομέρειες, πρωτίστως στη διασύνδεσή του με την έννοια της αρετής: (1) προσδιορίζεται ο αρεταϊκός προικισμός του σοφού και το αξιακό του σύστημα· (2) οριοθετείται ο πραξιακός χώρος και το πεδίο δράσης του· (3) εξετάζεται η θέση του σοφού στη ζωή της πολιτείας. Η παρούσα ανακοίνωση παρακολουθεί τη σκιαγράφηση από τον Ζήνωνα του ιδεώδους του σοφού ως κανονιστικού προτύπου για τον ηθικά τέλειο άνθρωπο· εστιάζει σε ορισμένες καίριες διαστάσεις του ιδεώδους αυτού, όπως στη στάση του σοφού απέναντι στα πάθη και στη ζωή, καθώς και στη σχέση του σοφού με την πόλη. Επιχειρείται ακόμη εποπτική παρουσίαση της εννοιολογίας της σοφίας έως και τους στωικούς και εντοπίζονται σημεία σύγκλισης ή απόκλισης της ζηνώνειας αντίληψης για τον σοφό από την εικόνα του σοφού στην προγενέστερη φιλοσοφική παράδοση.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΝΙΝΑ ΚΑΡΒΟΥΝΗ (Λέκτορας Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.)

Τα ποιήματα του Επικού Κύκλου στους αυτοκρατορικούς χρόνους

Η ανακοίνωση αυτή εξετάζει έμμετρα αποσπάσματα από τα Κύπρια Έπη και από άλλα ποιήματα του Επικού Κύκλου, καθώς και τις μαρτυρίες που διασώζονται από συγγραφείς κατά τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες με σκοπό να εξαχθούν συμπεράσματα για την ανάγνωση του Επικού Κύκλου κατά την περίοδο αυτή.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΛΕΦΑΝΤΖΗΣ (Υπουργείο Πολιτισμού Ελλάδος – Διεύθυνση Ανασφάλωσης Μνημείων)

Η αρχιτεκτονική της ανωδομής του Μουσουλίου του Πτολεμαίου Ευπάτορος

Η διαμόρφωση του Μουσουλίου στη Νέα Πάφο, προήλθε από τη διάνοιξη ορθογωνίου περιμετρικού ορύγματος στον φυσικό βράχο, βάθους 4.00μ. και λάξευση ταφικών θαλάμων στα κατάντι του κεντρικού εξάρματος μέτωπα του ορύγματος. Το κεντρικό ορθοκανονικό εξάρμα βράχου, περιλαμβάνει τον Θάλαμο του Τάφου, διαμορφωμένο πηγάδι / ιερό βόθρο για τον οποίο έχει διανοιχθεί κλίμακα πρόσβασης για την χθόνια λατρεία και δεύτερη κλίμακα μετάβασης προς την άνω επιφάνεια του εξάρματος. Σε αυτή την επιφάνεια, οι επιμελημένες βαθύνσεις σε σημεία αδυναμίας της δομικής επάρκειας του βράχου ως θεμελίου, για την ένθεση τεμαχίων κρηπίδας, στυλοβάτη και τοιχοβάτη, υποδηλώνουν την ύπαρξη ανωδομής. Δηλαδή ενός οικοδομήματος με ορθογώνια κάτοψη, ανάλογη με τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά του εξάρματος. Από τη γεωμετρική και δομική ανάλυση αυτών των δεδομένων, αποδίδονται και τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του οικοδομήματος και προκύπτει πως βάσει χαράξεων, οι οποίες υποβάλλονται από τις επιμέρους διαμορφώσεις του εξάρματος - κλίμακες και διάδρομος πρόσβασης από τα ανατολικά - υπήρχε περιμετρικός στυλοβάτης, στον οποίο μπορούν να οριστούν οι κατώτατες διατομές των κίωνων, αλλά και το μετακίονιο διάστημά τους με ακρίβεια, υποδηλώνοντας την ύπαρξη πτερού αποτελούμενου από 6 Χ 4 δωρικούς κίονες. Η ύπαρξη διάσπαρτου υλικού προς ταύτιση και απόδοση στο οικοδόμημα, το οποίο συγκεντρώνει τα μορφολογικά και τυπολογικά χαρακτηριστικά περίπτερου δωρικού ναού, όπως και μια προκαταρκτική προσέγγιση αρχιτεκτονικής αναπαράστασής του, είναι το αντικείμενο αυτής της παρουσίασης.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ (Αναπληρωτής Καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Το επίγραμμα 7.241 της Παλατινής Άνθολογίας και το μασωλείο του Πτολεμαίου Ευπάτορος στους «Τάφους των Βασιλέων» στη Νέα Πάφο

Το Πτολεμαϊκό νεκροταφείο της Νέας Πάφου αποκαλείται συμβατικά «Τάφοι των Βασιλέων». Το όνομα επιβιώνει καταχρηστικά, δημιουργώντας ουκ ολίγα προβλήματα, καθώς οι Τάφοι παραμένουν αδημοσίευτοι. Πρόκειται για υπόγειους λαξευτούς τάφους με κεντρικό δωρικό περιστύλιο. Ουδείς γνωρίζει πότε κατασκευάστηκαν και σε ποιους ανήκουν. Θα προτείνω ότι οι τάφοι ανοίχθηκαν περί το 146 π.Χ., όταν μεταφέρθηκε η έδρα του Πτολεμαϊκού στόλου από την Αλεξάνδρεια στη Νέα Πάφο. Ένας τάφος ξεχωρίζει μεταξύ των υπολοίπων. Φέρει τον αριθμό 8 στον Οδηγό της Νέας Πάφου. Δεν έχει κεντρικό περιστύλιο: Μία μεγάλη τετράγωνη τάφος περιβάλλει έναν όγκο από βράχο που απολαξεύτηκε (9,50 X 6,50 μ.), σαν να πρόκειται για «κύβου». Στο σώμα του «κύβου» υπήρχε μία και μοναδική ταφή. Ουδείς παρατήρησε ότι στην επιφάνεια του «κύβου» υπήρχε αρχικά ανωδομή. Μετά από μελέτη του Αρχιτέκτονα Μ. Λεφαντζή, μπορούμε να εικάσουμε ότι η ανωδομή ήταν ναόσχημη, ένας περίπτερος δωρικός ναός (6 X 4 κίονες). Πρόκειται συνεπώς για Μασωλείο αποθεωμένου «Βασιλέα της Κύπρου» και όχι για οικογενειακό τάφο απλού αξιωματούχου. Το επίγραμμα 7.241 της Παλατινής Άνθολογίας, του Αντιπάτρου από την Σιδώνα, το οποίο αφιερώνεται σε έναν πρόωρα νεκρό πρίγκιπα Πτολεμαίο, δίνει τη λύση στο πρόβλημα. Γνωρίζουμε ότι στην Κύπρο απεβίωσε σε ηλικία 16 ετών ο μεγαλύτερος υιός του Πτολεμαίου ΣΤ΄ Φιλομήτορος Πτολεμαίος Ευπάτωρ. Τρεις επιγραφές, μία από την Παλαιάπαφο και δύο από το Κούριον, πιστοποιούν ότι ο Ευπάτωρ χρίσθηκε συμβασιλεύς από τον πατέρα του το 152 π.Χ. και ονομάστηκε Θεός ήδη εν ζωή. Απεβίωσε στην Κύπρο το 150 π.Χ. και τον πένθησαν όσο κανέναν οι γονείς του. Ο Φιλομήτωρ πρέπει να του ανέγειρε Μασωλείο στην Νέα Πάφο, με σκοπό να διασφαλίσει τα δικαιώματα της Αλεξάνδρειας επί της Κύπρου, που απειλούνταν από τον αδελφό του Πτολεμαίο Η΄ Ευεργέτη Β΄ Φύσκωνα και τη Ρώμη. Θα εξετάσουμε τη χρονολόγηση του επιγράμματος του Αντιπάτρου σε σχέση με τον Αντισθένη τον Πάφιο.

FRITZ MITTHOF (Καθηγητής Ρωμαϊκής Ιστορίας, Επιγραφικής και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο της Βιέννης)

Hylates: From theonym to toponym

Στην ανακοίνωση ερευνώνται οι αρχαίες μαρτυρίες για την ονομασία της θεότητας του Κουρίου που φέρει το όνομα «Υλάτης». Κυρίως μελετώνται (α) η διάδοση αυτής της ονομασίας ως επιθέτου του Απόλλωνος και (β) η σύνδεση του εν λόγω λατρευτικού επιθέτου με τη λέξη «Υλη» ως τοπωνύμιο.

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ (Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας – Παπυρολογίας, Ε.Κ.Π.Α.)

Κύπρος και Κύπριοι στους μη λογοτεχνικούς ελληνικούς πατύρους

Παρουσίαση και ανάλυση των δεκάδων μαρτυριών για την Κύπρο, τις πόλεις της και τους Κυπρίους, οι οποίες σώζονται στους μη λογοτεχνικούς ελληνικούς πατύρους (νομικά έγγραφα, καταλόγους, επιστολές κτλ.). Οι μαρτυρίες προέρχονται σχεδόν αποκλειστικά από την Αίγυπτο της ελληνιστικής, ρωμαϊκής και βυζαντινής περιόδου.

ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ (Επίκουρη Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών)

Μουσική και μουσικά όργανα στον Σώπατρο

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στον ρόλο της μουσικής στο πλαίσιο της ποιητικής παραγωγής του Κύπριου φλυακογράφου, ως τμήμα και συνέχεια της ζωτικής σημασίας της μουσικής παιδείας στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία και σκέψη. Σημεία αφόρμησης τα τέσσερα – όχι ιδιαίτερα κοινότοπα – μουσικά όργανα που απαντούν στα σωζόμενα αποσπάσματα του Σώπατρου, τα οποία θα προσεγγιστούν κειμενοκεντρικά. Υπό μία καθολικότερη σκόπευση, παρόμοια ψήγματα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας ενέχουν τη δυναμική ενεργούς αξιοποίησης στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε Κύπρο και Ελλάδα.

ANNA ΠΟΤΑΜΙΤΗ (Ε.Δι.Π., Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών)

Δύο ανέκδοτα – γρίφοι στο Κλεάρχου *Περί γρίφων* (F 113 AKυΓ⁶)

Η ανακοίνωση εστιάζει σε δύο ευτράπελες διηγήσεις τις οποίες παραθέτει ο Κύπριος Περιπατητικός φιλόσοφος Κλεάρχος Σολεύς στο έργο του *Περί γρίφων* και οι οποίες, παραδόξως, αναφέρονται ως «γρίφοι». Επιχειρείται μια εξήγηση αυτής της παράδοξης ονομασίας μέσα από την εξέταση των διηγήσεων αφενός στο πλαίσιο μιας παράδοσης αστειών, δείγμα της οποίας αποτελεί η ρωμαϊκή συλλογή ευτραπέλων διηγήσεων *Φιλόγελως* και αφετέρου στο πλαίσιο της παράδοσης των γρίφων. Υποστηρίζεται η άποψη ότι τα λαϊκά κειμενικά είδη χαρακτηρίζονται από ρευστότητα η οποία επιτρέπει την αλληλοεπικάλυψη όρων και ορισμών.

ΣΑΒΒΑΣ ΡΑΚΙΝΤΖΑΚΗΣ (Συνθέτης – Πιανίστας – Βοηθός Μαέστρος, Ε.Κ.Π.Α.)

Η μελοποίηση αρχαίας ελληνικής ποίησης της Κύπρου: Από τη θεωρία στην πράξη

Η ανακοίνωση ασχολείται με το ζήτημα της μελοποίησης κειμένων της Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας, ξεκινώντας από τη μελοποίηση του Μικρού Ύμνου στην Αφροδίτη από τον αείμνηστο Μάριο Τόκα. Στην εισήγηση γίνεται αναφορά στην επετειακή έκδοση του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη συμπλήρωση 30 ετών της Εκπαιδευτικής Αποστολής της

Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ στην Κύπρο (1986-2015), όπου μία εκτενής επιλογή κειμένων Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας αποτελεί πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία νέων μουσικών έργων, με αποκορύφωμα την πλήρη μελοποίηση του Μεγάλου Ύμνου στην Αφροδίτη (Υ2[VI]: *Εἰς Ἀφροδίτην*). Επίσης, εξετάζεται ακροθιγώς η προβληματική της μελοποίησης του κειμένου, με τρόπο τέτοιο ώστε το μέλος να υπηρετεί τον πεζό ή ποιητικό λόγο και περιγράφεται εν συντομία ο τρόπος με τον οποίο ο κάθε συνθέτης προσεγγίζει και μελοποιεί το εκάστοτε κείμενο της παραπάνω έκδοσης (πρωτότυπο και μετάφραση).

ΔΡ ΕΙΡΗΝΗ ΡΟΔΟΣΘΕΝΟΥΣ (ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων)

Η Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Αρχαίων Ελληνικών στη Μέση Εκπαίδευση

Η Αρχαία Κυπριακή Γραμματεία έχει ενταχθεί σταδιακά στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Αρχαίων Ελληνικών από το 2006, επιδιώκοντας την ανάδειξη του πλούτου αυτού, τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές. Η έκδοση του *Ανθολογίου Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας* όσο και η διοργάνωση Συμποσίων και Συνεδρίων σχετικών με το θέμα έδωσε τη δυνατότητα για ενασχόληση με πολλές πτυχές της Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας και τη συσχέτιση αυτών των πτυχών με σύγχρονες επιβιώσεις τους. Η αναδόμηση του Αναλυτικού Προγράμματος του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών δίνει τη δυνατότητα για μεγαλύτερη αξιοποίηση των έξι τόμων της Αρχαίας Κυπριακής Γραμματείας, εμπλουτίζοντας έτσι τις γνώσεις του μαθητικού πληθυσμού για τον κόσμο της Κύπρου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ (Λέκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας (Π.Δ. 407/80), Τμήμα Φιλολογίας, Ε.Κ.Π.Α.)

Πελάνα: ἡ Σαλαμίς ἐντοῖς Εὐκλου χρησιμοῖς (ΑΚυΓ^{1β} 2 F9). Ο Ευριπίδης Έρχεθός Λούζει στο σεληνόφως την πόλη των Μυστηρίων

Ο Ησύχιος, εξέχουσα πηγή των πολύτιμων γλωσσημάτων του Εύκλου, του Κύπριου χρησμολόγου, μεταξύ άλλων παραδίδει τη δυσσεμνήνυτη ονομασία *Πελάνα* (σ.λ.) για την Σαλαμίνα της Κύπρου, πόλη του Τεύκρου και των μυστηρίων της Μεγάλης θεάς της νήσου, Αφροδίτης και του παρέρδρου της Αδώνιδος. Η αμφίβολη ετυμολογία της λέξεως, που κατά μία άποψη συσχετίζεται με τα σεμνά αφιερώματα και τις προσφορές στους θεούς, φαίνεται να εξιχνιάζεται μέσω καταλυτικής μαρτυρίας του Ευριπίδειου *Έρχεθός*, συνεπικουρούμενης από την ύστερη λεξικογραφία, που συσχετίζει την ονομασία με φεγγαρόσχημα πρόσφορα απαρχών, τα οποία καλούσαν *σελήνας*. Η πανομοιότυπη κατάσταση κινδύνου βάρβαρης απειλής που αντιμετωπίζουν η Αθήνα του Έρχεθός και η Σαλαμίνα του Εύκλου, η οποία εξαναγκάζει αμφοτέρους τις πόλεις να προσφύγουν στη συνδρομή μαντείων και επομένως στην προσφορά προμαντείας σχετικού σχήματος, η διαμάχη υδάτινων θεοτήτων από τη μια και η απειλή που περιβάλλει την περίρρυτον πόλη με τις βαρύτιμες ταφές και τις μυστηριακές λατρείες από την άλλη, πολύ περισσότερο, όμως, η επιβλητική παρουσία του σεληνιακού μηνίσκου σε πλήθος κτερισμάτων εμβληματικού χαρακτήρα από τις βασιλικές ταφές της Σαλαμίνας καταθέτουν βαρύνουσα μαρτυρία για το μυστικό όνομα του συμβόλου της πολιτείας, όπου προφανώς ανάγουν οι εν λόγω χρηστήριες επικλήσεις.

ΛΟΥΙΖΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΟΥ (Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Κύπρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Η “τρομερή θεά” του Κυριάκου Χαραλαμπίδη και οι μεταμορφώσεις της

Οι 48 αναφορές του Κυρ. Χαραλαμπίδη στο όνομα της Αφροδίτης με παρακίνησαν να διερευνήσω τι είναι αυτό που ώθησε τον σημαντικό αυτόν ποιητή να της αφιερώσει πληθώρα στίχων είτε ανατρέποντας ενίοτε την εικόνα της είτε μεταμορφώνοντάς την. Άλλωστε, το ίδιο το είναι της θεάς, το ειδικό της βάρος, η βαθύτερη ταυτότητά της, η δύναμη και η ουσία του έρωτα αναδημιουργούν ακατάπαυστα την πολλαπλότητα των διαφορετικών προσωπείων της. Ο Κυρ. Χαραλαμπίδης στοχάζεται στον ερωτικό μύθο της Αφροδίτης, περιχωρώντας την αλήθεια του μύθου της. Επιχειρώντας όμως να μας πει τη δικιά του αλήθεια, δε σταματά στον μύθο της ως ερωτικού συμβόλου, αλλά προεκτείνεται και εμβαθύνει, ψηλαφώντας το σώμα της, ώστε να οδηγήσει στη διερεύνηση της ψυχής και του νου που αποτελούν την καθολικότητα του ανθρώπινου φαινομένου, δεδομένου ότι αλληλουχία διέπει την ιδέα του ανθρώπου και του έρωτα. Εφόσον τα πάντα γεννώνται μέσω του έρωτα, το καθετί είναι ερωτικό υπό την έννοια της βιολογίας, έτσι οδηγούμαστε και στο υπαρξιακό στοιχείο, καθώς η ζωή, ο έρωσ και ο θάνατος συμφύρονται.

Στην Αφροδίτη συνυπάρχουν οι δύο κυρίαρχες όψεις της θεάς: η πάνδημος, πορνική Αφροδίτη που παραπέμπει στο κατώτερο στοιχείο της, τα κατώτερα ένστικτα του ανθρώπου και η ουράνια που παραπέμπει στο ανώτερο στοιχείο, το αιθερικό, το πνευματικό, την ψυχή και το νου. Η Αφροδίτη η οποία συμβολίζει τη ζωή, από τη μια πλευρά είναι ερωτική και παραπέμπει στον έρωτα και τη γονιμότητα και γι' αυτό είναι υλική, από την άλλη πλευρά βέβαια, είναι και πνευματική, για να μπορέσει να υπάρξει και σε άλλες σφαίρες και σε άλλα επίπεδα. Κατ' ουσίαν, ο ποιητής, μέσα από το πρόσωπο της Αφροδίτης, αναζητεί μια πνευματική θέαση.

ΝΙΚΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ (Φιλολόγος – Γλωσσολόγος, Λειτουργός Αναλυτικών Προγραμμάτων)

Η Άνασσα της ακροπόλεως και τα έπη

Παρουσιάζεται μια ερμηνεία των επών, σύμφωνα με την οποία βασικός πυρήνας οργάνωσης της *Ιλιάδας* και της *Οδύσσειας* είναι η ιδέα μιας θεάς - Άνασσας, που κατοικεί στην ακρόπολη, και την οποία προσπαθούν να προσεγγίσουν οι ήρωες. Το έπαθλό τους είναι η αθανασία. Η Άνασσα αυτή προσωποποιείται ως Ελένη και ως Πηνελόπη, και στην Κύπρο, στη νήσο των Μακάρων, όπου έρχονται οι ήρωες του Τρωικού πολέμου με τις παραδόσεις για τον αποικισμό, ως Αφροδίτη.